

فصل پنجم

اخلاق

سال گذشته در فصل اخلاق درباره علم آموزی (درس بر بال فرشتگان)، انتخاب دوست خوب (درس کمال همنشین)، شناخت صفات اخلاقی ناپسند و راه ترک آنها (درس مزدوران شیطان) و حفظ حجاب (درس نشان عزت) مطالبی را آموختیم. امسال نیز در این فصل می آموزیم :

درس هشتم (نشان ارزشمندی) : حجاب یکی از احکام ضروری اسلام است که خداوند آن را برای دستیابی به سعادت بر زن و مرد واجب کرده است. در این درس با اهمیت حفظ نگاه، جایگاه حفظ حیا و حفظ پوشش مناسب آشنا می شویم.

درس نهم (تدبیر زندگانی) : خداوند مهربان در این دنیا نعمت های فراوانی به ما داده است تا با استفاده از آنها بتوانیم به بهشت زیبای او دست یابیم. در این درس می آموزیم، چگونه از این نعمت ها آن طور که خداوند می پسندد استفاده کنیم و از اسراف و تقلید کورکورانه از دیگران در شیوه های زندگی پرهیز کنیم.

درس دهم (دو سرمایه گرانبها) : ما در این دنیا دو سرمایه بسیار ارزشمند داریم که اگر ارزش آنها را ندانیم و نیاموزیم که چگونه از آنها استفاده مناسب بکنیم، خسارت بزرگی کرده ایم. در این درس، با دو نعمت بسیار گرانبهایی که خداوند حکیم به ما داده است (نعمت عمر و نعمت تفکر) آشنا می شویم و می آموزیم که با بهره برداری صحیح از آنها می توانیم به رستگاری جاودانه دست یابیم.

درس یازدهم (آفت های زبان) : زبان و قدرت سخن گفتن، از بزرگ ترین نعمت های الهی است. انسان می تواند با سخن گفتن صحیح و دوری از گناهان زبانی رضایت خداوند را به دست آورد؛ ولی برخی از انسان ها با همین نعمت ارزشمند، خشم و غضب الهی را برای خود به دست می آورند. در این درس، با برخی از گناهان زبانی (دروغ، غیبت و ناسزاگویی) و راه های ترک آنها آشنا می شویم.

درس دوازدهم (ارزش کار) : انسان می تواند با کار کردن از دیگران بی نیاز شود و دیگر از کسی درخواست کمک نکند. با انتخاب کار حلال و تلاش در خوب کار کردن، روزی حلال نصیب انسان می شود که تأثیر بسیار زیادی در رشد و پیشرفت مادی و معنوی دارد. در این درس می آموزیم که کار چه جایگاه ارزشمندی نزد خداوند دارد و با چیزهایی آشنا می شویم که موجب می شود درآمد انسان، حرام شود.

درس سیزدهم (کلید گنج ها) : در این جهان، قدرت کامل در دست خداوند است و اگر کسی می خواهد به چیزی دست یابد، در کنار تلاش و کوشش مناسب، باید از خداوند موفقیت خود را نیز بخواهد. در این درس می آموزیم که چگونه دعا کنیم و آداب دعا کردن و جایگاه آن در دین چیست.

شیشه ماشین پایین بود و هوای پاک و خنک کوهستان صورتش را نوازش می کرد. همین طور که بیرون را نگاه می کرد چشمش به یک تابلوی راهنمایی افتاد. از پدر پرسید: معنای این تابلو چیست؟ پدرش در حالی که سرعت ماشین را کم می کرد پاسخ داد: این تابلو یعنی پیچ خطرناکی در مسیر است. هنوز مسافت چندانی نرفته بودند که دوباره پرسید: این چطور؟ پدر گفت: این تابلوی سبقت ممنوع است؛ یعنی باید با صبوری در مسیر خودمان حرکت کنیم.

کمی بعد پدر با اشاره به تابلویی، پیش از آنکه دخترش از او سؤال کند گفت: این تابلو به ما هشدار می دهد که جاده لغزنده است، پس باید با سرعتی که بتوان ماشین را مهار کرد، حرکت کنیم.

ریحانه با خودش تکرار می کرد: پیچ خطرناک! سبقت ممنوع! جاده لغزنده است! احتیاط کنید! سبقت آزاد! ...

به نظر شما رانندگی کردن با این همه تابلو دشوار نیست؟ چرا این ^{خبر}

تابلوها در مسیر رانندگان قرار داده شده است؟ تا رانندگان بهتر با جاده و مسیر آشنا شوند

و خود را برای موقعیتهایی که احتمال دارد در آن *******

قرار داده شوند آماده کنند

قوانین راه سعادت

خداوند دانا با شناختی که از مخلوقات خود و نیازهای آنها دارد، تابلوهایی شبیه به تابلوهای رانندگی را در مسیر ما قرار داده است. راهنمایی‌های این تابلوها دو گونه است برخی از آنها ما را به انجام برخی کارهای لازم و ضروری راهنمایی می‌کنند و برخی دیگر از انجام کارهای خطرناک و زیان‌آور بازمی‌دارد. در تمام این موارد، معیار و دلیل این احکام فقط رستگاری انسان است؛ بنابراین، می‌توان گفت احکام اسلامی در حقیقت قوانینی هستند که برای حفظ سلامتی و آرامش روحی و جسمی انسان وضع شده‌اند و توجه به آنها می‌تواند انسان را از انحراف و سقوط به دره‌های هولناک محافظت کند. ۱

احکام مربوط به محرم و نامحرم نمونه‌ای از این قوانین اجتماعی اسلام است. ما در سال‌های پیش با موضوع محرم و نامحرم آشنا شدیم و دانستیم که گروهی از مردم نسبت به ما محرم و گروه دیگری به ما نامحرم‌اند.

ضمن مشورت با دوستانتان جدول زیر را در کلاس کامل کنید.

نامحرم‌ها		محرم‌ها	
زن عمو- شوهر عمه	۱- دختر عمو- پسر عمو- ۶- زن عمو- شوهر عمه	۶- خاله- دایی	۱- همسر- شوهر
شوهر خاله	۲- دختر دایی- پسر دایی- ۷- زن دایی- شوهر خاله	۷- مادر همسر- پدر شوهر	۲- مادر- پدر
خواهر زن- برادر شوهر	۳- دختر عمه- پسر عمه	۸- عروس- داماد	۳- خواهر- برادر
برادر	۴- دختر خاله- پسر خاله	۹- دختر برادر- پسر برادر	۴- مادر بزرگ- پدر بزرگ
پدر خوانده- پسر خوانده	۵- زن داداش- شوهر خواهر	۱۰- پسر خواهر	۵- عمه- عمو

پسر خواهر

۲- امام صادق (ع) درباره نگاه کردن به نامحرم چه می فرماید؟

۳- نگاه حرام چه گرفتاریهایی برای فرد بوجود می آورد؟

۴- پیامبر اکرم (ص) درباره ی کسانی که به نامحرم نگاه نمی کنند چه می فرماید؟

در این درس با برخی دیگر از قوانین اجتماعی اسلام آشنا می شویم :

۱- **حفظ نگاه** : وظیفه هر مرد و زن مسلمان در برابر افراد نامحرم، چشم پوشی از نگاه به

آنهاست.

امام صادق علیه السلام درباره ی توجهی به این قانون الهی می فرماید :

۲) **نگاه کردن [به نامحرم] تیری از تیرهای زهر آگین شیطان است که**

تخم گناه را در دل انسان می کارد و همین برای به گمراهی کشیدن

صاحبش کافی است. چه بسیار نگاه های کوتاهی که حسرتی طولانی

در پی دارند! ۳

نگاه حرام^۲ علاوه بر آنکه خودش گناهی بزرگ است، مقدمه و زمینه ساز گناهان بزرگ دیگر نیز

به شمار می رود. برخی جرم ها و جنایت های بزرگ، در ابتدا تنها با یک نگاه حرام آغاز شده اند.

میان نگاه و گناه فاصله اندکی است. گاهی زهر مسمومیت این نگاه ها تا آخر عمر در وجود انسان

می ماند و هیچ پادزهری آن را درمان نمی کند! ۳ کسی که از «خط قرمزهای» نگاه عبور می کند، به منطقه

«ورود ممنوع» وارد می شود و گرفتار می گردد؛ گرفتار غم، گرفتار حسرت و اندوه، گرفتار ناآرامی و

اضطراب. و انجام دادن گناه ۳

ولی اگر انسان نگاه خود را کنترل کند، پاداش عظیم الهی هم در این دنیا و هم در جهان آخرت

در انتظار اوست.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در این زمینه می فرماید :

۴) **(هرکس چشم خود را از نگاه به نامحرم فرو بندد، خداوند شیرینی**

ارتباط با خودش را در دل او ایجاد می کند.) ۴

★ پس بهتر است آرامش خود را فدای لذت های لحظه ای و آبی نکنیم تا شیرینی محبت و آرامش

الهی را در درون خود احساس کنیم. ★

۲- **حفظ گفتار** : دومین وظیفه هر مسلمان در برابر نامحرم، سخن گفتن با رعایت آداب و حدود

شرعی است. یعنی به گونه ای سخن بگوئیم که سبب تحریک آنان نشود.

۱. کافی، ج ۵ ص ۵۵۹ و من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۱۸. * روایت حفظ شود.

۲. علاوه بر نگاه به نامحرم، نگاه کردن به تصاویر و یا فیلم های گناه آلود نیز از نمونه های نگاه حرام است.

۳. کنز العمال، روایت شماره ۱۲۰۵۹.

۵- قرآن درباره حیا داشتن بانوان هنگام سخن گفتن چه می فرماید؟

۶- علت متفاوت بودن احکام پوشش در زنان و مردان چیست؟

۷- حجاب و پوشش مناسب زن سبب چه چیزهای می شود؟

قرآن کریم خطاب به بانوان می فرماید :

فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ

فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ

۵) پس با ناز سخن مگویید،

که شخص بیمار دل [که به مرض هوسرانی گرفتار

است] به طمع بیفتد؛

بلکه به شیوه‌ای پسندیده سخن بگویید. ۵

و قُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا

انجام هر عملی که سبب تحریک نامحرمان شود، حرام است؛ سخن گفتن با لحن‌های نامناسب و استفاده از کلمات و سخنان سبک و مبتذل در برابر نامحرمان نمونه‌های این عمل حرام است.

۳- داشتن پوشش مناسب : خداوند بزرگ به هیچ مرد و زنی اجازه نمی‌دهد بایی توجهی به اصل پوشش و به نمایش گذاشتن بدن خود، دیگران را به گناه بیندازد و فضای اخلاقی جامعه را آلوده سازد.

اما نکته قابل توجه این است که هر چند پوشاندن بدن، وظیفه همه افراد جامعه است، اما مقدار

آن در مردان و زنان متفاوت است که (دلیل این تفاوت مربوط به نوع آفرینش آنهاست). ۶

هر قدر ظرافت و جذابیت چیزی بیشتر باشد، محافظت و نگهداری آن نیز دقیق‌تر و حساس‌تر است. به

همین دلیل است که انسان‌های عاقل جواهرات و اشیای ارزشمند خود را در دسترس دیگران و در برابر چشم دزدان قرار نمی‌دهند؛ بلکه آنها را در مکان‌هایی حفاظت شده و دور از چشم غارتگران نگهداری می‌کنند.

حجاب و پوشش مناسب زن سبب می‌شود زیبایی‌های او در برابر چشم افراد هوسران پدیدار

نشود و آنان را به طمع نیندازد. به این ترتیب، زنان می‌توانند با آرامش خاطر به امور فردی و اجتماعی

خود بپردازند و محیط نیز برای فعالیت مثبت و سازنده مردان جامعه، سالم می‌ماند. ۷

آثار پوشش نامناسب

نادیده گرفتن احکام حجاب خطرات و مشکلاتی را برای شخص بدحجاب، خانواده او و

همچنین تمام جامعه به وجود می‌آورد. ناامنی و مورد آزار قرار گرفتن توسط مردان هوس باز یکی از این خطرات است که به آن اشاره شد.

نتیجه دیگر این مسئله کم‌ارزش شدن زن در جامعه است. پوشش نامناسب باعث می‌شود تا

۱. سوره احزاب، آیه ۳۲.

افراد هوسران به زن، تنها به عنوان وسیله‌ای برای لذت‌جویی و هوسرانی خود نگاه کنند و شخصیت و جایگاه حقیقی او را به فراموشی سپرند. یک بانوی با حجاب، با پوشش و رفتار متین خود به دیگران می‌فهماند که حاضر نیست برای خوشایند نگاه‌های هوس‌انگیز دیگران خودش را عرضه کند. او ارزش خود را می‌داند و به خودش احترام می‌گذارد.

از دیگر نتایج بی‌توجهی به حجاب که می‌توان آن را مهم‌ترین پیامد آن دانست، دور شدن انسان از خداست. خدایی که وقتی تنهای تنها می‌شویم، وقتی که حتی دوستان نزدیکمان، آنها که نیازمند یاریشان هستیم، رهایمان می‌کنند، و آن هنگام که هیچ تکیه‌گاهی بر ایمان باقی نمی‌ماند، تنها کسی است که در کنارمان باقی است. خدایی که با عظمت بی‌منت‌هایش به ما اظهار دوستی و محبت کرده است، در حالی که نیازی به ما ندارد و سفرهٔ نعمت‌هایش را در برابر ما گسترانده است با اینکه از ما جز ناشکری و ناسپاسی ندیده است. حال آیا شایسته است به جای چنین خدایی، چشم‌ها و دل‌های ناپاک را جایگزین کنیم؟ آیا شایسته است نگاه مهربان او را برای جلب نگاه دیگران از دست بدهیم؟ آیا سزاوار است بهشت او را با رفتارها، حرف‌ها، رابطه‌ها، نگاه‌ها و لبخندهایی که پاکدامنی و نجابت‌مان را نابود می‌کند، عوض کنیم؟ زندگی ما جاده‌ای است که در آن به سوی خدا قدم برمی‌داریم و هر روز که از عمرمان می‌گذرد، به دیدار و ملاقات با او نزدیک‌تر می‌شویم، پس باید خیلی مراقب باشیم؛ مراقب اینکه در مسیر حرکت‌مان به پرتگاه‌ها و دره‌ها سقوط نکنیم، مراقب اینکه پاکی و صفای درونمان را در میانهٔ راه از دست ندهیم. بی‌توجهی به حجاب یکی از پرتگاه‌های عمیق این مسیر است. پرتگاهی که ما را از مسیر آرامش‌بخش خداوند دور می‌کند و به بهای از دست دادن عمر و ایمان و معنویت، خوشحالی زودگذر و لحظه‌ای را نصیبمان می‌سازد.

با کمک هم‌گروهی‌های خود بررسی کنید که پوشش مناسب و نامناسب چه تأثیری بر روی خود فرد و نیز اجتماع دارد.

آثار پوشش نامناسب	آثار پوشش مناسب

بیشتر بدانیم

راه‌گزیز

آمارهای رو به رشد طلاق، احساس عدم امنیت، افسردگی و رواج خشونت‌ها نسبت به زنان سبب شده است که متفکران و سیاستمداران به دنبال راهکارهای جدی برای مقابله با این مشکلات باشند. یکی از راهکارهای تأثیرگذاری که تاکنون انجام گرفته، جلوگیری از اختلاط بیجا میان مردان و زنان است.

در همین راستا شرکت قطارهای مسافری شهری ژاپن در سال ۱۳۸۸ اعلام کرد که برای رفاه بیشتر زنان در متروها، واگن‌های اختصاصی را برای بانوان راه‌اندازی کرده است.

همچنین وزارت آموزش آمریکا در سال ۱۳۸۵، پس از ۳۱ سال بالاخره مجوز جداسازی مدارس دختران و پسران را از یکدیگر صادر کرد. شبکه تلویزیونی اسکای نیوز که این خبر را از زبان وزیر آموزش آمریکا اعلام می‌کرد ادامه داد: تحقیقات در مدارس آمریکا نشان می‌دهد که بازدهی آموزشی در کلاس‌ها و محیط‌های آموزشی جدا از هم، بالاتر از محیط‌های آموزشی مختلط بوده است. او همچنین این تصمیم را مهم‌ترین تغییر در نظام آموزشی آمریکا ظرف این ۳۱ سال برشمرد.

اقدام مهم دیگری که در سال‌های اخیر به‌ویژه در کشورهای غربی در حال رواج است، تصمیم زنان برای استفاده از پوشش مناسب‌تر و کامل‌تر است.

خانم وندی شلیت^۱ در کتاب «بازگشت به عفاف» می‌نویسد:

تحقیقات نشان می‌دهد هر روز که می‌گذرد، بر گرایش دختران آمریکایی به پوشش کامل‌تر افزوده می‌شود. بر اساس یافته‌های محققان، نسل جدید دختران جوان در نیویورک برخلاف نسل‌های قبلی علاقه چندانی به خودنمایی و پوشیدن لباس‌های بدن‌نما ندارند. این تحلیل‌گران معتقدند که دلیل روی آوردن دختران به پوشش بیشتر، آسودگی از آزار دیگران و میل به کنترل خودشان است. به‌طور کلی باید گفت که گرایش به مذهب و رویارویی با فرهنگ رایج بی‌بند و باری، علامت این است که نسل جوان قصد دارد بر خودش نظارت بهتری داشته باشد.^۲

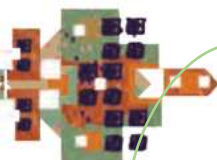
۱. نویسنده آمریکایی

۲. «بازگشت به عفاف»، A Return To Modesty, Wendy Shalit, ترجمه ماندانا آجودان، هفته‌نامه زن روز، ش ۱۹۵۴ تا ۱۹۸۴.

پاسخ ۱- هر دو گروه برای کمک به انسان و حفظ سلامتی جسمی و روحی آن است هدف آنها مشخص کردن مسیر انسان است و برای انسانهای که در این مسایل سهل انگاری می کنند قوانین بازدارنده ای دارند.

پاسخ ۲- حفظ نگاه - حفظ گفتار- حفظ پوشش مناسب

خودت را امتحان کن!

۱- چه شباهتی میان تابلوهای راهنمایی و رانندگی و قوانین دین وجود دارد؟

۲- مهم ترین وظایف هر مرد و زن در برابر نامحرمان چیست؟

۳- دو مورد از آثار و پیامدهای بی توجهی به حجاب را بیان کنید.

پاسخ ۳- دور شدن انسانها از خدا - ناامنی و مورد آزار و اذیت قرار گرفتن توسط افراد هوسران

بی ارزش شدن زن در جامعه - کالا پنداشتن زن توسط افراد هوسران - از دست دادن شخصیت حقیقی زنان

پیشنهاد

به نظر شما چه چیزهایی سبب می شود که بعضی از بانوان در جامعه به مسئله حجاب بی توجه باشند؟ شما

می توانید درباره این موضوع با افراد آگاه گفت و گو کرده و پاسخ را برای دوستانتان در کلاس بازگو کنید.

الهی

خدایا پوشش و حجاب من را نشانی از بندگی من بدان

سندی در تأیید پیروی از حضرت زهرا علیها السلام

خدایا لگم کن تا حرف های دیگران، دلسردم نکند

و با افتخار در راه تو قدم گذارم، راهی که پایان آن بهشت است.

خدایا من چشم هایم را بر روی هر آنچه دیدنش را حرام کردی، می بندم

و از تومی خواهم طعم شیرین عبادتت را بردم بنشانی

خدایا من چشمانم را برای تومی خواهم

پس لگم کن تا آنچه را که نمی پسندی، نبینم

تو هم اگر می خواهی چند کلامی با پروردگارت سخن بگو.

.....

.....

.....

